

Verspreiding van de Conventies van Genève en van de Aanvullende Protocollen

Pilootdepartement: FOD Kanselarij van de Eerste Minister

Werkdocument 04

I. TOE TE PASSEN BEPALINGEN

A. Rechtsgrond

1. Internationaal recht

- a) Conventies van Genève: I - artikel 47; II - artikel 48; III - artikel 127 en IV - artikel 144
- b) Aanvullende Protocollen: I - artikel 83 en II - artikel 19

(1) Artikel 83 - Verspreiding (Protocol I)

- (a) De Hoge Verdragsluitende Partijen verbinden zich ertoe, zowel in vredetijd als in geval van een gewapend conflict, de Conventies en dit Protocol op zo ruim mogelijke schaal te verspreiden in hun respectievelijke landen. In het bijzonder verbinden zij zich ertoe de studie ervan op te nemen in hun militaire opleidingsprogramma's en de burgerbevolking aan te moedigen tot de studie ervan, teneinde de Krijgsmacht en de burgerbevolking vertrouwd te maken met deze werkinstrumenten.
- (b) De militaire of burgerlijke overheden die in tijden van gewapend conflict verantwoordelijkheden dragen voor de toepassing van de Conventies en van dit Protocol, moeten de tekst

van deze werkinstrumenten perfect kennen.

(2) Artikel 19 - Verspreiding (Protocol II)

Dit Protocol zal op zo ruim mogelijke schaal worden verspreid.

2. Nationaal recht

- a) De wet van 3 september 1952 houdende goedkeuring van de vier Conventies van Genève van 12 augustus 1949, B.S. van 26 september 1952, p. 6822 - 6953.
- b) De wet van 16 april 1986 houdende goedkeuring van de twee Aanvullende Protocollen van 8 juni 1977, B.S. van 7 november 1986, p. 15196- 15252 en van 22 november 1986, p. 15845 en 15846.

B. Analyse van de te nemen maatregelen

- 1. De verspreiding vormt één van de belangrijkste voorwaarden voor de werkelijke toepassing van de Conventies en van de Protocollen en dus ook voor de bescherming van de oorlogsslachtoffers. Ze moet reeds een aanvang nemen in vreedstijd en noodzakelijk worden opgedreven in oorlogstijd. De Conventies verplichten de Staten ertoe de studie van hun tekst op te nemen in hun militaire opleidingsprogramma's en "de burgerbevolking aan te moedigen tot de studie ervan". Deze terminologie wijst niet op een versoepeling van de verplichte verspreiding ten aanzien van de burgerbevolking, maar heeft tot doel rekening te houden met de federale Staten waarvan de deelgemeenschappen bevoegd zijn voor het onderwijs (cf. Toelichting bij de Aanvullende Protocollen van 8 juni 1977 bij de Conventies van Genève van 12 augustus 1949, Genève, ICRK, 1986, p. 989, nr. 3377. Deze verplichting impliceert dat de centrale overheid alle mogelijke wettelijke maatregelen moet nemen en alle concrete steunmaatregelen ter bevordering van het onderwijs van het internationaal humanitair recht aan de burgerbevolking in de deelgemeenschappen).
- 2. Het belang van de verspreiding van het humanitair recht werd systematisch beklemtoond tijdens de Internationale Conferenties van het Rode Kruis en de Rode Halve Maan, waarvan de meest recente plaatsvond in Genève van 2 tot 6 december 2003, en meer bepaald in de Verklaring. De verspreiding vormt een bijzonder aandachtspunt in het kader van de werkzaamheden van de Commissie A1 en van de diverse verbintenissen die de nationale verenigingen en de Staten, waaronder België, hebben aangegaan.

II. BETROKKEN DEPARTEMENTEN

- A. Eerste Minister: Coördinatie en algemene richtlijnen
- B. Landsverdediging
- C. Onderwijs (Gemeenschappen): Universiteiten - Scholen
- D. Volksgezondheid: Medische en paramedische kringen
- E. Alle departementen die vertegenwoordigd zijn bij de ICHR: Openbare Besturen en Media (Persdiensten van de vertegenwoordigde departementen, Besturen die verantwoordelijk zijn voor de persondersteuning, Federale Voorlichtingsdienst - FVD).

Pilootdepartement: Federale Overheidsdienst Kanselarij van de Eerste Minister.

III. BUDGETTAIRE WEERSLAG

De meeste uitvoeringsmaatregelen kunnen blijkbaar verwezenlijkt worden in het kader van de gewone functies van het huidige personeel en binnen de perken van de begroting voor de documentatie en de opdrachten van de betrokken departementen.

IV. STAND VAN ZAKEN

- A. Vóór de oprichting van de ICHR

Cf. werkdocument van maart 1996.
- B. Structurele maatregelen genomen door de diverse departementen en instellingen die vertegenwoordigd zijn bij de ICHR sinds haar oprichting.
 - 1. Landsverdediging

Sinds 1988 wordt elk jaar, in het Nederlands en in het Frans, een cursus georganiseerd voor Raadgevers in het Recht van de Gewapende Conflicten (RRGC). Deze cursus vindt plaats aan het Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie (KHID). De opleiding omvat 5 weken: 10 werkdagen zijn gewijd aan een cursus nationaal en internationaal strafrecht en de eigenlijke cursus recht van de gewapende conflicten omvat 15 werkdagen.
Deze cursus wordt aangevuld met een informatiebrochure, studiedagen, colloquia, seminaries, enz... die het mogelijk maken de verworven kennis te onderhouden

De structuur, de opleiding en de taken van de RRCG's worden toegelicht in de Algemene Order J/797B.

Binnen Landsverdediging bestaat een Militaire Commissie voor het Recht inzake de Gewapende Conflicten die, in samenwerking met het Bureau Recht inzake de gewapende conflicten-Inzetregels (RGC-IR) van de defensiestaf, de verspreiding binnen Landsverdediging nastreeft.

De Algemene Order J/815 van 8 februari 1996 bevat het algemeen opleidingsprogramma voor alle militaire personeelscategorieën. Deze AO-J/815 met als titel "Richtlijn betreffende het onderricht over het recht inzake de gewapende conflicten (RGC) en de inzetregels (IR) bij de Krijgsmacht" beschrijft de opleiding van het militair personeel op alle niveaus (officieren, onderofficieren en vrijwilligers) tijdens basiscursussen en permanente vorming. Voor elke personeelscategorie en elk opleidingsniveau kunnen de eenheden handleidingen bekomen.

De AO-J/815 bepaalt eveneens dat de theoretische opleiding moet worden aangevuld met een praktische opleiding via oefeningen en manoeuvres.

Tijdens de basisopleiding ontvangt elke militair, als "geheugensteuntje", een kaart met als titel "Humanitaire regels voor de soldaat".

Voordat ze op missie vertrekken ontvangen de militairen steeds een overzicht van de regels betreffende het recht van de gewapende conflicten en van de inzet- en gedragsregels die eigen zijn aan de opdracht.

In de militaire tijdschriften (VOX, FORUM, WINGS, CONTACT, enz...) worden regelmatig artikelen gepubliceerd over het recht van de gewapende conflicten.

Het Reglement A 14 (uitgave 1992) bevat alle teksten van de Conventies betreffende het recht van de gewapende conflicten die België heeft geratificeerd, behalve de Conventie van Genève van 1980 inzake het verbod of de beperking van het gebruik van bepaalde conventionele wapens die buitensporig leed veroorzaken of een niet onderscheidende werking hebben.

2. FOD Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking

In het kader van de recente reorganisatie van de Belgische Federale Overheidsdiensten, heeft de FOD Buitenlandse Zaken een Opleidingsdienst opgericht die gemeenschappelijk is voor de verschillende « loopbanen » die binnen deze FOD bestaan.

Deze Dienst wenst vanaf 2003/2004 een programma uit te werken dat zowel stages als permanente vorming omvat en een opleidingsprogramma aanbiedt dat gemeenschappelijk is voor deze verschillende loopbanen, naast de specifieke opleidingen die voor elke loopbaan of elk « beroep » binnen de FOD worden georganiseerd.

Momenteel vinden besprekingen plaats tussen de leden van de ICHR en de Opleidingsdienst met het oog op de uitwerking van een opleidingspakket voor alle ambtenaren van de FOD betreffende een concept dat als volgt kan worden omschreven « het humanitaire luik op internationaal niveau ».

Dit pakket heeft betrekking op de volgende onderwerpen:

- i) de in aanmerking te nemen takken van het internationaal recht, d.w.z. het IHR sensu lato (met inbegrip van de mensenrechten, met name wanneer de noodtoestand wordt afgekondigd, het vluchtelingenrecht, het recht en de gebruiken die van toepassing zijn in geval van natuurlijke rampen of rampen veroorzaakt door menselijk toedoen).
- ii) de institutionele actoren « op humanitair gebied », d.w.z. de Instellingen van de Verenigde Naties (OCHA, UNHCR, enz.), de Rode-Kruisbeweging (ICRK, Internationale Federatie van het Rode Kruis), de Staten en de NGO's;
- iii) de humanitaire hulpverlening ter plaatse en de problemen tussen de diverse actoren: verbanden tussen het politiek-militaire en het humanitaire optreden, internationale sancties, internationale strafrechtbanken, conflictpreventie, enz. de stand van zaken in België van de structurele, institutionele en conjuncturele antwoorden op voorafgaande vragen.

Ten gevolge van die besprekingen begon een eerste fase van de opleiding voor de FOD Buitenlandse Zaken in maart 2004.

3. FOD Binnenlandse Zaken

Wat de Civiele Bescherming betreft is een dienstnota overgemaakt aan de verantwoordelijke voor opleiding, waarin gevraagd wordt, gelet op de taken en beschermingsmaatregelen die toevertrouwd worden aan de Civiele Bescherming door het Eerste Protocol van 8 juni 1977 (P I) en gelet op de wens van de ICHR, bij de opleiding van agenten van de Civiele Bescherming en de Brandweer, te verwijzen naar dat Protocol en de agenten te wijzen op het humanitair karakter van hun missie, niet alleen in vreedstijd, maar ook in oorlogstijd.

4. FOD Justitie

Een opleiding in internationaal humanitair recht is georganiseerd in samenwerking met het Belgische Rode Kruis. Deze opleiding is verlopen in twee sessies: de eerste, die twee dagen duurde, werd gewijd aan een theoretische benadering, de tweede bestond uit een reeks bezoeken aan

het Internationaal Strafrechttribunaal voor Ex-Joegoslavië in Den Haag. Deze sessies werden, wat de theoretische lessen betrof, gehouden op 18 december 2000 en 18 januari 2001. Het bezoek aan Den Haag vond plaats op 29 maart en 19 en 27 april 2001. De doelgroep van deze sessies waren magistraten en gerechtelijke stagiairs. 49 deelnemers, waarvan 31 gerechtelijke stagiairs, hebben deelgenomen aan deze opleiding.

5. FOD Volksgezondheid

De FOD Volksgezondheid heeft tot op heden geen specifieke stappen ondernomen om de beginselen van het humanitair recht te verspreiden onder het medisch en paramedisch personeel in België.

6. De gefedereerde entiteiten

a) Brussels Hoofdstedelijk Gewest (september 2004) :

Er is niet voorzien in een algemene of specifieke vorming van de administratie. Gelet op, vanuit professioneel oogpunt, het beperkte belang voor de gewestelijke ambtenaren en de te vrezen beperkte belangstelling, weegt de kost voor de organisatie ervan niet op tegen het mogelijke resultaat.

b) de Franse Gemeenschap (juli 2003)

Schooljaar 2001-2002:

DoB ("Pedagogische Coördinatie Démocratie ou Barbarie") maakt een dossier over aan het kabinet van Minister P. HAZETTE, om de aandacht te vestigen op het invoegen van het Internationaal Humanitair Recht in de opleiding in het secundair onderwijs.

In eerste instantie ontvangt DoB van de Minister de toelating om:

- te verkrijgen:

- 300 pedagogische kits: "L'exploitation de la violence, la violence de l'exploitation", CICR
- 10 dossiers: "Explorons le Droit humanitaire", CICR
- 30 spellen "Humanity"
- 24 brochures "Droit International Humanitaire, réponses à vos questions", CICR

voor een totaal van 452 Euro, om deze instrumenten voor te leggen aan onze professoren-tussenpersonen.

- te organiseren:

Een opleiding Internationaal Humanitair Recht en haar pedagogische toepassingen op 17 mei 2002, in de lokalen

van “Territoires de la mémoire” te Luik door de vertegenwoordigers van CICR in België.

Een 40tal leerkrachten heeft actief deelgenomen aan die opleiding.

Schooljaar 2002-2003:

De 10 dossiers “Explorons le Droit Humanitaire”, verdeeld over 10 scholen in de Franse Gemeenschap, waarbij alle netwerken zijn verenigd, ten gevolge van de de opleiding van 17 mei 2002, maakten het voorwerp uit van een werk tijdens de lessen gedurende dit schooljaar.

DoB ontving deze dossiers om ze over te maken aan andere professoren-tussenpersonen of vragende schooldirecties. Een kort verslag over deze activiteiten is gevraagd aan de leerkrachten en/of schooldirecties.

Schooljaar 2003-2004:

Medewerking aan de informatiecampagne, gelanceerd door de “GRIP, CICRB, la Commission Justice et Paix, CNAPD en Amnesty International, UNICEF, DGCG”, Europese Gemeenschap en de steden, betreffende kindsoldaten is voorzien in Namen van 26 september tot 19 oktober, in Luik in november 2003, in Virton van 10 mei tot 10 juni en in Brussel in maart.

Organisatie van een project “Rwanda 2004”, waarbij het IHR zal opgenomen worden.

c) de Vlaamse Gemeenschap

Geen informatie op 14 september 2004.

d) het Waalse Gewest

Geen informatie op 14 september 2004.

e) de Duitstalige Gemeenschap

Geen informatie op 14 september 2004.

7. Het Belgische Rode Kruis

Zowel internationaal als nationaal heeft het Rode Kruis een uitdrukkelijke opdracht tot de bekendmaking van het internationaal humanitair recht (IHR). Deze wordt erkend door de internationale gemeenschap en is ook nationaal in de statuten van het Belgische Rode Kruis ingeschreven. Het Rode Kruis vervult deze opdracht als helper van de overheid.

a) De verspreiding van de Conventies door de Franstalige Gemeenschap van het Belgische Rode Kruis (informatie verstrekt door het Belgische Rode Kruis, Franstalige Gemeenschap in januari 2004)

- (1) Onder de groep vrijwillige en permanente leden van het Rode Kruis (het "Rode-Kruispubliek")

Alle opleidingscursussen die worden aangeboden aan de vrijwillige en permanente leden van de Nationale Vereniging, bevatten algemene informatie over humanitair recht, over de rol die de Beweging speelt in het kader van de bevordering, de toepassing en de ontwikkeling ervan, alsook over de fundamentele beginselen waarop de activiteiten van de Beweging gebaseerd zijn.

Er moet worden opgemerkt dat de informatie verspreid onder de leden van het Rode Kruis steeds een verband legt tussen het humanitair recht, de beginselen van het respect voor de menselijke persoon die vervat zijn in de doctrine van de Beweging en de activiteiten van het Rode Kruis (ICRK, Internationale Federatie en Nationale Verenigingen) ten gunste van de slachtoffers.

Deze lessenreeks combineert theoretische aspecten, praktijkgevallen en terreinoefeningen.

Het didactisch materiaal omvat enerzijds informatie aangeboden door het ICRK en anderzijds cursussen uitgewerkt door de Adviescommissie voor Humanitair Recht en door de Dienst Internationaal Humanitair Recht. De Commissie voor Humanitair Recht is samengesteld uit deskundigen, provinciale afgevaardigden, universiteitsprofessoren, universitair, vertegenwoordigers van de burgerbevolking, magistraten, advocaten, militairen en ambtenaren.

Sinds september 1989, heeft de Algemene Directie van de Franstalige Gemeenschap zich van de permanente steun verzekerd van medewerkers-juristen die belast zijn met de verspreiding van het internationaal humanitair recht.

Sinds 1992 staan de Diensten van de Algemene Directie in voor de opleiding « humanitair recht en fundamentele beginselen van de Beweging » van alle internationale afgevaardigden die opgeroepen worden voor een dringende opdracht of een ontwikkelingsopdracht voor rekening van de Franstalige Gemeenschap van het Belgische Rode Kruis en, in de mate van het mogelijke, van het plaatselijke personeel wat haar buitenlandse opdrachten betreft.

- (2) In het lager en secundair onderwijs – Onder de jeugd

In het kader van de verspreiding van de humanitaire normen in de scholen van de Franstalige Gemeenschap, heeft het Belgische Rode Kruis (Franstalige Gemeenschap) in 1998 een sensibiliseringsprogramma op touw gezet voor de leerlingen van de derde cyclus van het lager onderwijs. Het is niet de bedoeling om het IHR als dusdanig te onderwijzen, maar wel om de krachtlijnen uit te tekenen van de grondgedachte ervan, d.w.z. de humanitaire normen. De doelstelling van het programma « de schade beperken » is tweevoudig: in de eerste plaats gaat het erom een denkoefening op gang te brengen over het conflict, het ontstaan en de rampzalige gevolgen ervan wanneer het wordt opgelost met geweld en over de manier waarop het kan worden vermeden of op een andere dan een gewelddadige wijze kan worden aangepakt, met name via bemiddeling. In de tweede plaats wordt aangetoond dat zelfs bij gewapende conflicten een waaier aan voorschriften en verbodsbepalingen bestaat die tot doel hebben de rechten van de burgers, gewonden en gevangenen te vrijwaren, de culturele gebouwen en de natuur te beschermen en het bij de vijand aangerichte leed te beperken. Als werkbasis heeft de ploeg pedagogisch materiaal uitgewerkt in de vorm van een didactische gids bestaande uit twee pakketten die vier thema's behandelen « de slachtoffers, de hulpverlening, de voorschriften en de ethiek van het humanitaire optreden ». Onlangs werden twee nieuwe werkinstrumenten gecreëerd in de vorm van gezelschapsspelen, namelijk « Humanity » en « Chahut ». Dit nieuwe concept met als basisidee « spelenderwijs leren » gaat uit van dezelfde thema's als de pakketten. Alle werkinstrumenten werden getest in de scholen, zowel in de lagere als in de universitaire instellingen, en uitvoerig besproken door de diverse inrichtende machten die belast zijn met het pedagogisch beheer van de lagere scholen. De « jeugddienst » van het IHR bezit pedagogische werkinstrumenten die als referentie gelden en uitgegeven worden door het ICRK in Genève. Deze werkinstrumenten zijn bestemd voor leerlingen uit het secundair onderwijs.

Regio van de Grote Meren: In het kader van de verspreiding van de humanitaire normen op het niveau van het lager onderwijs in Kinshasa, heeft het Belgische Rode Kruis (Franstalige Gemeenschap), een specifiek programma uitgewerkt in samenwerking met het Rode Kruis van de

Democratische Republiek Congo (RKDRC). Dit programma is vergelijkbaar met het binnen de Franstalige Gemeenschap georganiseerde programma en richt zich tot dezelfde doelgroep. De huidige activiteiten liggen in het verlengde van een verspreidingsprogramma dat sinds 1997 bestaat en het pedagogisch aspect binnen de scholen, namelijk « de knowhow », versterkt via de ontwikkeling van Belgisch-Congolese grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden in de vorm van schoolprojecten en een interactieve dynamiek tussen leerkracht en leerling. Dit verspreidingsprogramma van de humanitaire normen heet « halte là, la violence à vue » (stop het geweld) .

Dit programma heeft eveneens tot doel de bekwaamheden van de locale partner, het RKDRC, te versterken, met het oog op de duurzaamheid van de initiatieven via de opleiding van een ploeg die gespecialiseerd is in animatie in een open milieu en verbonden is aan de Beweging. Deze animatoren/opleiders vormen de noodzakelijke schakel ter ondersteuning van de ten laste neming en de follow-up van de activiteiten door de leerkrachten die zich wensen toe te leggen op de verspreiding van de humanitaire normen binnen hun school. Zij trachten synergieën tot stand te brengen tussen dit programma en andere programma's die het RKDRC momenteel organiseert (kindsoldaten, straatkinderen).

(3) In universitaire kringen

Sinds 1982 organiseert de Franstalige Gemeenschap een wedstrijd inzake humanitair recht. Ingevolge recente ontwikkelingen op het gebied van strafrechtelijke maatregelen op internationaal niveau, werd dit initiatief vijf jaar geleden heropgestart. De nieuwe aanpak is wel verschillend: er worden internationale interuniversitaire wedstrijden georganiseerd in de vorm van gesimuleerde processen inzake IHR.

Elk jaar worden zomercursussen inzake IHR aangeboden aan universiteitsstudenten van de hogere cyclus. Deze opleiding van 10 dagen wordt georganiseerd door het ICRK en de nationale verenigingen van het Rode Kruis waaronder het BRK. De cursussen worden gegeven door diverse prominenten uit humanitaire, militaire en juridische kringen. Ze hebben betrekking op onderwerpen zoals de bescherming van de bevolking tegen de gevolgen van vijandelijkheden, de rechten van de mens en het IHR, het statuut van de soldaat en de bescherming van krijgsgevangenen.

Er werden eveneens cellen inzake IHR opgericht aan de Vrije Universiteit van Brussel, de Katholieke Universiteit van Leuven en de Universiteit van Luik met de steun van de Franstalige Gemeenschap. Deze universiteiten hebben diverse activiteiten op touw gezet vanuit dezelfde bekommernis om de humanitaire normen te verdedigen, zoals een conferentie over het thema Afghanistan, de deelname aan de Week van de Vrede aan de ULB, een bezoek aan het Internationaal Strafrechttribunaal voor Ex-Joegoslavië, enz...

(4) In de openbare besturen

Tijdens de XXVIIIde Internationale Conferentie van het Rode Kruis en de Rode Halve Maan, heeft de Belgische Regering zich ertoe verbonden om in de loop van de jaren 2004-2007:

- in overleg met het Belgische Rode Kruis, een opleidingspakket « Internationaal humanitair recht, humanitaire organisaties en actoren » uit te werken en het op te nemen in het stageprogramma van het personeel van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Deze opleidingen zijn begonnen in maart 2004;

- het pakket als permanente vorming aan te bieden aan de reeds in dienst zijnde personeelsleden.

Het BRK heeft in partnerschap met de FOD Justitie een overeenkomst bereikt waardoor het elk jaar een opleidingspakket inzake IHR kan aanbieden in het kader van de algemene vorming van de magistraten.

(5) Onder de journalisten

De Franstalige Gemeenschap stelt een opleidingsstage voor die bestemd is voor verslaggevers met een gevaarlijke opdracht. Deze stage van 3 dagen die samen met het Franse Rode Kruis (CRF) wordt georganiseerd, gaat uit van 2 krachtlijnen: enerzijds veiligheid en stressbeheer, met een terreinoefening, en anderzijds naleving van het IHR. Naast juristen die gespecialiseerd zijn in IHR, zijn er ook bijdragen van andere sprekers: een specialist inzake tropische ziekten geeft een uiteenzetting over de sanitaire risico's waarmee de journalist kan worden geconfronteerd, een ontmijsner die lid is van ESAG legt uit welke risico's verbonden zijn aan de aanwezigheid van mijnen, leden van het ICRK en van "Reporters Sans

Frontières” spreken over de rol van de journalist, zijn bescherming en het handvest van de journalist.

(6) In militaire kringen

Het Belgische Rode Kruis geeft elk jaar cursussen inzake IHR in het kader van de opleiding voor raadgevers in het recht van de gewapende conflicten. Deze cursussen vinden plaats aan het Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie. De thema's zijn onder meer de beginselen en werking van de Rode-Kruisbeweging, de relaties tussen militairen en hulpverleners, de bescherming van kindsoldaten, enz...

(7) Onder het grote publiek

De Franstalige Gemeenschap organiseert regelmatig sensibiliseringscampagnes inzake IHR die gericht zijn op het grote publiek, zowel in de vorm van lunchdebatten, tentoonstellingen, conferenties als seminaries.

(8) Onder de advocaten

De Franstalige Gemeenschap heeft in 2002, in samenwerking met Advocaten zonder Grenzen (AZG), een opleidingsprogramma inzake IHR opgestart dat gericht is op advocaten. Dit programma van 27u behandelt de mogelijkheden op het gebied van vervolging en vergoeding van de schade veroorzaakt door oorlogsmisdaden, misdrijven tegen de menselijkheid en genociden voor de nationale (Belgische en buitenlandse) en internationale strafrechten. Bovendien gaat het ook nader in op alternatieve rechtsvormen (waarheids- en verzoeningscommissies).

(9) Varia

De Franstalige Gemeenschap voert actie bij de politieke en administratieve instanties van het land om hen te herinneren aan de te nemen maatregelen met het oog op de naleving van de voorschriften inzake IHR waarmee ze zich akkoord hebben verklaard of dit wensen te doen.

Concreet zetelt de Franstalige Gemeenschap in diverse coalities van NGO's inzake IHR, meer bepaald in die betreffende de genocidewet of de bestrijding van de illegale handel in lichte wapens.

Bovendien worden regelmatig artikelen inzake humanitair recht gepubliceerd in de drie kranten van de Franstalige Gemeenschap: *Le Volontaire*,

bestemd voor de actieve leden en *Le journal de la Croix-Rouge*, gericht op het grote publiek en de nieuwsberichten inzake IHR die bestemd zijn voor een bijzonder geïnteresseerd publiek.

b) De verspreiding van het IHR door Rode Kruis-Vlaanderen (inlichtingen ontvangen van het Rode Kruis -Vlaanderen, en bijgewerkt in juni 2003)

(1) Reeds in 1983 werd binnen Rode Kruis-Vlaanderen een specifieke dienst opgericht met de verspreiding van het IHR als uitdrukkelijke opdracht.

(2) Deze dienst stelt zich tot doel te ijveren voor een verhoogde kennis en toepassing van het IHR bij specifieke doelgroepen. De dienst ontwikkelt daartoe activiteiten op het vlak van sensibilisering, pleitbezorging en netwerking.

- Kennis is een essentiële factor om te komen tot de naleving van het IHR. De stap van het passieve kennen tot het daadwerkelijk toepassen vraagt echter uiteenlopende sensibiliseringsacties. Bovendien vraagt het IHR niet van alle doelgroepen een zelfde actieve inbreng op het vlak van naleving. Daarom maakt Rode Kruis-Vlaanderen in de werking een onderscheid tussen enerzijds sensibiliseringsacties gericht op het verschaffen van informatie en sensibiliseringsacties gericht op de naleving van dit recht.

Onder het luik 'toenemende kennis van het IHR' streven wij ernaar om op verschillende kennisniveaus, en in de mate dit nog niet aanwezig is, een continu en globaal informatieaanbod te formuleren, met werkvormen aangepast aan de verschillende doelgroepen.

- Met het luik 'toenemende naleving van het IHR' richten wij ons in eerste instantie tot de verantwoordelijken in eigen land voor een correcte naleving van het IHR. Uiteraard is kennis ook hier een voorafgaande voorwaarde. Om de toepassing van het IHR in eigen land in eerste instantie een verplichting van de overheid is, worden hiervoor geen afzonderlijke activiteiten ontwikkeld. Dit belet evenwel niet dat activiteiten voor het grote publiek ook voor deze specifieke doelgroepen relevant zijn. Omwille van zijn specifiek mandaat en ervaring, zowel internationaal als nationaal, kan het Rode Kruis een belangrijke taak vervullen om toe te

zien op de continuïteit, actualisering en volledigheid van het bestaande opleidingsaanbod. Indien lacunes worden vastgesteld pleiten wij bij de bevoegde/verantwoordelijke instanties om deze tekorten in te vullen.

- Daarnaast vervult de dienst een overleg/coördinatiefunctie tussen de verschillende instanties die het IHR opvolgen of bij de toepassing betrokken zijn. Dit moet mensen met praktijkervaring samenbrengen met academici en theoretici en beleidsverantwoordelijken confronteren met humanitaire organisaties. Het netwerk dat de dienst gedurende deze jaren heeft uitgebouwd, in combinatie met de internationale werking van het Rode Kruis zijn hierbij belangrijke troeven.

(3) De actievormen die de dienst daartoe ontwikkelt zijn enerzijds gericht op het ter beschikking stellen van toegankelijke, Nederlandstalige informatie. Voorbeelden hiervan zijn:

- Zoeklicht: viermaandelijks tijdschrift ter verspreiding van IHR
- IHR-berichten: e-mail netwerk ter verspreiding van informatie over recente ontwikkelingen in het IHR
- Cd-rom IHR: verzamelt de Nederlandstalige teksten van de verdragen die door België geratificeerd werden sinds 1948

Op het vlak van sensibilisering organiseert de dienst opleiding en publiekscampagnes. Daarnaast worden ook vormingspakketten aangeboden.

V. VOORSTELLEN VAN BESLISSING

A. Wat Landsverdediging betreft:

Rekening houdend met de zeer bevredigende stand van zaken van de uitvoeringsmaatregelen in deze sector, is de ICHR van mening dat momenteel geen enkel initiatief vereist is. Aangezien de ICHR belast is met de "follow-up" van de uitvoeringsmaatregelen, moet ze worden ingelicht over het verspreidingsprogramma dat zal worden uitgewerkt en toegepast op de verschillende niveaus van de militaire organisatie. In het licht van de gebeurtenissen, zal ze ook moeten nagaan of het nodig is aanbevelingen of adviezen te formuleren (eventueel op verzoek van de afvaardiging van landsverdediging) over een of ander punt.

B. Wat het Rode Kruis betreft: Nihil.

C. Wat de overheid betreft:

De vertegenwoordigers van alle departementen moeten de uitwerking en de uitvoering van de verspreidingsprogramma's betreffende de ambtenaren van hun eigen departement verderzetten en de ICHR regelmatig informeren over de stand van zaken van deze maatregelen.

Indien de betrokken departementen er niet in slagen een passend verspreidingsprogramma uit te werken, wat nog zeer vaak het geval is, kan een ontwerp van richtlijn worden opgesteld onder het gezag van de Eerste Minister.

D. Wat het onderwijs betreft:

Cf. KB dat ook betrekking heeft op de Gemeenschappen en Gewesten + verwijzing naar de "Werkgroep Verspreiding van het Humanitair Recht in het onderwijs" voor bijkomende inlichtingen.

Deze overwegingen moeten voortaan worden geïnterpreteerd in het licht van de beslissing van de Ministerraad van 23 december 1994 die de ICHR ermee heeft belast de Regeringen van de Gemeenschappen (en van de Gewesten) uit te nodigen om met haar samen te werken en voor een passende vertegenwoordiging te zorgen binnen de ICHR.

E. Wat de medische en paramedische kringen betreft:

1. Het zou een stap in de goede richting zijn om de opleidingsprogramma's van artsen en alle paramedische professionelen aan te passen: het invoeren van een specifiek vak dat zich toelegt op de uiteenzetting van de beginselen van het humanitair recht lijkt aan de orde. Hoe dit kan verwezenlijkt worden is een materie van de Gemeenschappen en moet besproken worden in de onderwijsraden. De nationale Raad voor de verpleegkunde en de Hoge Raad zijn niet de bevoegde instanties om deze doelstellingen te verwezenlijken.
2. Met betrekking tot het verspreiden van de beginselen van het humanitair recht onder het reeds bestaande medische en paramedische personeel oppert de FOD Volksgezondheid de mogelijkheid om een folder op te maken en te verspreiden onder deze mensen. De verspreiding van een dergelijke folder zou eventueel kunnen gebeuren in samenwerking met de Orde der Geneesheren, de paramedische beroepsorganisaties en de Koninklijke Academies voor Geneeskunde.

Inzake het verspreiden van een dergelijk folder stelt de FOD Volksgezondheid zich wel de vraag of het niet mogelijk zou kunnen zijn om deze folder op te maken in samenwerking met de andere FOD's om zo tot een eenvormige verspreiding te komen van het humanitair recht onder

diverse doelgroepen die eigenlijk hetzelfde niveau van informatie nodig hebben.

3. De FOD Volksgezondheid stelt vervolgens voor om een samenwerkingsverband aan te gaan met het Rode Kruis om vormingsmodules te geven aan medisch en paramedisch personeel dat van plan is in het buitenland aan de slag te gaan. Het Rode Kruis beschikt reeds over dergelijke vormingsmodules en vormt dus een interessante bron van informatie en kennis. Dit voorstel zal besproken worden in de werkgroep “Verspreiding”.

F. Wat de media en het grote publiek betreft:

De ICHR heeft een website gemaakt (die nog in opbouw is op dit moment), om een groter aantal mensen te kunnen informeren over het IHR, de Commissie zelf en de activiteiten in verband met het IHR. Deze site zou moeten openbaar gemaakt worden in september 2004.

G. Opmerking

De werkgroep “Verspreiding in het onderwijs” zal zijn actiegebied uitbreiden en zich eveneens bezig houden met de uitvoering van dit werkdocument. Dit is een prioriteit, bepaald door de ICHR, voor 2004-2005.

VI. LAATSTE BIJWERKING

September 2004

VII. DATUM VAN GOEDKEURING DOOR DE ICHR

14 September 2004

VIII. BIJLAGEN

/

